

TREYn lausunto yliopistojen rahoitusmalliluonnoksesta

TREYn kommentit rahoitusmalliin liittyvän valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Rahoitusosuuksien keskinäiset painoarvot

TREY näkee muutokset rahoitusperusteiden keskinäisiin painoarvoihin perusteltuina. On järkevää, että strategiaperusteisen rahoituksen osuutta on pienennetty ja tämä osuus vastaavasti lisätty koulutuksesta ja tutkimuksesta määräytyvään rahoitusosuuteen. Rahoituskokonaisuuden osalta voisi kuitenkin vielä tarkastella, olisiko syytä jakaa strategiaperusteisesta rahoituksesta siirtyvä 5% koulutuksen ja tutkimuksen välillä niin, että 3% siirtyisi koulutukseen ja 2% tutkimuksen puolelle.

Ensikertaisiin opiskelijoihin perustuva rahoitusosuus

TREY vastustaa ensikertaisiin opiskelijoihin perustuvan rahoitusosuuden lisäämistä uuteen rahoitusmalliin. TREY ei näe ensikertaisten opiskelijoiden määrän mittaamista tarkoituksenmukaisena ratkaisuna koulutustason noston edistämiseksi.

Ensikertaisuuteen perustuva rahoitustekijä kertoo ainoastaan paikan vastaanottaneiden määrästä, mutta se ei kerro siitä, aikooko opiskelija tosiasiallisesti suorittaa tutkinnon kyseiseltä alalta. Uusien opiskelijoiden joukossa on myös paljon potentiaalisia alanvaihtajia. Ensikertaisten opiskelijoiden määrän sijaan olisi perustellumpaa keskittyä mittaamaan koulutusohjelmien ja ohjauksen laatua.

Koska rahoitusmallissa on myös painotuskertoimet tavoiteajassa valmistuville tutkinnoille ja toisille samanarvoisille tutkinnoille, on ensikertalaisuusmittari kaiken lisäksi päällekkäinen ja tarpeeton rahoitustekijä.

Muutokset strategiaperusteiseen rahoitukseen

Strategiaperusteisen rahoituksen muutos 15 prosentista 10 prosenttiin on perusteltu. Keskittymällä korkeakoulujen strategioita ja uudistumista tukevaan osuuteen ja poistamalla valtioneuvoston tavoitteita tukeva osuus, rahoitusmalli antaa yliopistoille enemmän vapautta ja joustavuutta oman toimintansa kehittämiseen. Yliopistojen autonomian kannalta ehdotettu uudistus on siis positiivinen muutos.

TREYn kommentit opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseen perusrahoituksen laskentakriteereistä

TREY näkee esitetyn kokonaisuuden koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereistä ja niiden painoarvoista ongelmallisena. TREYn huolet liittyvät erityisesti ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärään ja korkeakoulututkintojen lukumäärää mittaavan rahoitustekijän painotuksiin.

Ensikertaisiin opiskelijoihin perustuva rahoitustekijä

TREY vastustaa ehdotusta ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärään perustuvasta rahoitustekijästä, sillä kuten aiemmin todettu, yliopistojen rahoittaminen ensikertaisten opiskelijoiden määrän perusteella ei ole vastaus koulutustason nostoon. Kyseisen kolmen prosentin osuuden voisi siirtää muihin rahoitusmallissa esitettyihin osuuksiin, esimerkiksi niin, että opiskelijapalautteista määräytyvään rahoitukseen siirrettäisiin 2 % ja avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritetuista opintopisteistä määräytyvään osuuteen 1 %.

Opiskelijapalautteen osuuden nostaminen rahoitusmallissa palvelisi koulutustason nostamista ensikertalaisuusmittaria paremmin. Opiskelijapalautteen entistä suurempi painoarvo rahoitusmallissa kannustaisi yliopistoja panostamaan laadukkaaseen opetukseen ja ohjaukseen sekä opiskelijoiden hyvinvointiin. Juuri

opetuksen ja ohjauksen laatuun panostaminen on avainasemassa koulutustason nostoa tavoitellessa.

Jatkuvan oppimisen rahoitusosuuden pitäminen nykyisellään tukisi paremmin jatkuvan oppimisen saavutettavuutta, kun kustannustaso saataisiin pidettyä alhaisempana oppijoille.

Suoritettuihin tutkintoihin perustuvan rahoitustekijän kertoimet

TREY vastustaa tavoiteaikakertoimen nostamista 1,8:aan. Kuten SYL, SAMOK ja OAJ eriävissä mielipiteessään nostavat esiin, korkeakouluilla on vain rajalliset keinot opiskelijoiden valmistumisen vauhdittamiseen. Opintojen aikainen työnteko on yksi merkittävimmistä tekijöistä, joka vaikuttaa opiskelijoiden valmistumisen viivästymiseen, ja muutokset opintotukijärjestelmässä tulevat todennäköisesti lisäämään opintojen aikaista työntekoa entisestään. Monet opiskelijat työllistyvät jo oman alansa töihin opiskeluaikana, mitä ei tulisi katsoa negatiivisena asiana. Korkeakoulujen rahoituksen sitominen entistä tiukemmin tavoitteellisen valmistumisajan ympärille ei siis palvele tarkoitustaan. TREY esittää, että tavoiteaikakerroin pidettäisiin ennallaan eli 1,5:ssä tulevalla rahoituskaudella.

TREY ei pidä myöskään toisen tutkinnon kertoimen laskemista tarkoituksenmukaisena ja esittää kertoimen säilyttämistä 0,7:ssä. Toisen samantasoisien tutkinnon suorittamiseen on monia inhimillisiä syitä. Töitä ei välttämättä ole löytynyt aiemmalta alalta tai esimerkiksi teknologian kehittymisen myötä työt alalta ovat katoamassa. Alaa voi olla tarve vaihtaa myös terveydellisistä syistä. SYL, SAMOK ja OAJ toteavat eriävissä mielipiteessään, että nykyinen kerroin ottaa jo huomioon mahdollisuudet opintojen hyväksilukuun toisten tutkintojen kohdalla, ja TREY on tästä samaa mieltä. Kertoimen laskeminen ei siis ole perusteltua.

Avoimen yliopiston rahoituksessa huomioitavien opintopisteiden rajaaminen niihin, joiden tekijällä suomalainen henkilötunnus

Muutosta on perusteltu muun muassa rahoituksen ennustettavuudella ja vakaudella, ja TREY ymmärtää tähän liittyvät huolet erityisesti globaalisti tarjottavien massa MOOC:ien osalta. Muistiossa kuitenkin myös todetaan, että globaalisti

tarjottavat MOOC-jaksot ovat ilmiönä Suomessa vielä varsin pieni, joten rajaukselle ei välttämättä ole todellista tarvetta.

Vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen muutosrajoitin

TREY näkee, että muutosrajoitin auttaa estämään äkilliset ja suuret muutokset korkeakoulujen rahoituksen tasossa lyhyellä aikavälillä, ja tuo näin vakautta malliin.

TREYn arviot ehdotuskokonaisuuden vaikutuksista

TREY on huolissaan siitä, että ehdotettu rahoitusmalli jatkaa vahvasti tulos- ja suorituskeskeistä lähestymistapaa. Opiskelijoilla on jo nyt enenevässä määrin mielenterveyden haasteita, ja huolena on, että rahoitusmallin painotukset voivat muokata korkeakouluista pelkkiä "tutkintotehtaita", jotka painottavat opiskelijoiden nopeaa valmistumista hinnalla millä hyvänsä, ja näin lisäävät opiskelijoiden suorituspaineita. Opiskeluaika on paljon muutakin kuin luentosaleissa istumista, ja tärkeitä oppimiskokemuksia on mahdollista saada formaalien opetustilanteiden lisäksi esimerkiksi vaihdossa, harjoittelussa ja järjestötoiminnassa. Onkin tärkeää, että opiskelijoilla on edelleen mahdollisuus opiskeluaikanaan rauhassa pohtia tulevaisuuden suuntiaan ja kehittää itseään monipuolisesti. Jos taas jo opiskeluaikanaan palaa loppuun, ei se lupaa hyvää työelämään siirtymisen kannalta.

TREY on lisäksi huolissaan siitä, että ehdotettu rahoitusmalli yhdessä muiden käynnissä olevien uudistusten, kuten opintotuen muutosten, kanssa lisää nuorten pahoinvointia entisestään. Opiskelijoiden taloudellinen tilanne ja hyvinvointi ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat opintojen sujuvuuteen ja valmistumiseen. On siis tarpeen varmistaa, että muutokset koulutuspolitiikassa tukevat opiskelijoiden hyvinvointia ja mahdollistavat heidän menestyksensä opintojen aikana.

TREY korostaa, että korkeakoulujen rahoitusmallin suunnittelussa on otettava huomioon laajempi koulutuspoliittinen näkökulma, joka huomioi opiskelijoihin kohdistuvat poliittiset muutokset kokonaisuudessaan. Sivistyksen on oltava korkeakoulujen toiminnan keskiössä ja rahoitusmallin on tuettava sen toteutumista.

Työryhmän ehdotukset yliopistojen kannustepalkkiosta ja rahoitusmallia tarkastelevan tutkimuksen toteuttamisesta

TREY pitää ehdotettua ajatusta kannustepalkkiosta hyvänä. Etenkin opiskeluhyvinvoinnin edistäminen soveltuisi kannustepalkkion teemaksi mainiosti. Myös rahoitusmallin syvällisempi tarkastelu ja siihen liittyvän tutkimuksen toteuttaminen on ehdotus, jota TREY lämpimästi kannattaa.